

Број: 1184

Датум: 09.06.2020. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА ЗА 2019. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Браничевског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, као и на секундарном нивоу, односно у општим болницама. Примарни ниво, представља први професионални ниво здравствене заштите који подразумева заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС” бр. 5/2020, 11/2020 и 52/2020), на територији Браничевског округа примарни ниво заштите у 2019. години обезбеђивали су самостални домови здравља: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, као и домови здравља који су у саставу Здравствених центара (Дом здравља Петровац на Млави и Дом здравља Пожаревац са Огранком Костолац).

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коршћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Браничевског округа креће се око 10 км, док је проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2018. године, 167.922 становника).

Од укупног броја радника запослених на неодређено време, којих је 933 на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, на дан 31.12.2019. године, њих 80,28% су здравствени радници и сарадници а 19,72% су административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Запослени на неодређено време у домовима здравља Браничевског округа на дан 31.12.2019. године*

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомато.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
В. Градиште	24	9	15	3	0	0	27	7	37	3	20	94
Голубац	11	3	8	1	0	0	12	4	26	2	11	55
Жабари	11	8	3	1	1	0	13	1	28	2	16	60
Жагубица	18	8	10	2	0	1	21	11	39	2	13	86
Кучево	19	13	6	2	0	1	22	4	35	2	18	81
М. Црниће	13	10	3	2	1	0	16	1	27	4	13	61
Петровац	24	16	8	5	0	2	31	6	37	8	22	104
Пожаревац	69	20	49	15	0	5	89	28	189	15	71	392
Свега	189	87	102	31	2	9	231	62	418	38	184	933

*(Табела б. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2019. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (749) који су запослени на неодређено време на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, њих 30,84% су са високом стручном спремом а 69,16% са вишом и средњом стручном спремом (табела 1.).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2019. години, свих домова здравља Браничевског округа, анализа је показала да:

У оквиру *службе за здравствену заштиту предшколске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2019. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку 7,2 посете на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 1,6 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 1,6 посета по једном детету.

У *служби за здравствену заштиту школске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2019. години било је у просеку 5,0 посета код лекара по једном школском детету и 0,8 посета код осталих медицинских радника.

У *служби за здравствену заштиту жена* на нивоу Браничевског округа, у 2019. години било је у просеку 0,47 посета код лекара ван саветовалишта, просечно 8,4 посета лекару у саветовалишту за труднице и 0,1 посета саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,27 посете на једну жену.

У *служби опште медицине* на нивоу Браничевског округа, у 2019. години реализовано је код лекара у просеку 3,9 посета по једном одраслом кориснику а код осталих медицинских радника 3 посете по једном кориснику.

У служби здравствене заштите радника на нивоу Браничевског округа, у 2019. години остварено је код лекара у просеку 3,4 посета по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника 2,5 посета по једном запосленом/кориснику.

У служби здравствене заштите из области денталне медицине на нивоу Браничевског округа, у току 2019. године било је у просеку 0,43 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,07 пломбирања зуба по једном становнику и извађено је 0,06 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 6,23 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Браничевског округа 2019. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Стоматол. зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
В. Градиште	7776	2979	9847	1287	6215	1400	62714	69820	0	0	9524	171562
Голубац	3923	341	4011	799	2214	504	36802	18794	0	0	3933	71321
Жабари	2842	641	3312	367	2269	479	37295	27244	0	0	1452	75901
Жагубица	4112	853	6095	1469	4603	291	43767	26965	0	0	5121	93276
Кучево	3734	504	6212	766	3758	2186	72436	51682	0	0	2765	144043
М. Црниће	2848	313	5198	358	3401	1140	42014	23393	0	0	4529	83194
Петровац	12291	821	13783	1317	8059	6444	64172	23930	20552	7436	10123	168928
Пожаревац	39987	7883	40961	6628	18638	7270	104355	67845	88040	64783	34006	480396
СВЕГА	77513	14335	89419	12991	49157	19714	463555	309673	108592	72219	71453	1288621

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Браничевског округа сваки становник у 2019. години, у просеку, имао 7,7 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа анализиран је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Браничевског округа по службама у 2019. години приказана је у табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Браничевског округа у 2019.години

Редни број	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	4306,3	68,4 (6300)	434,4
		дневно	20,5		2,1
		у једном сату	2,9		0,3
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	4064,5	64,5 (6300)	499,7
		дневно	19,4		2,4
		у једном сату	2,8		0,3
3.	Здрав. заштита жена	годишње	3072,3	48,8 (6300)	788,6
		дневно	14,6		3,8
		у једном сату	2,1		0,5
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	5328,2	72,5 (7350)	2098,8
		дневно	25,4		10,0
		у једном сату	3,6		1,4
5.	Здрав. заштита радника	годишње	10859,2	147,7 (7350)	2006,1
		дневно	51,7		9,6
		у једном сату	7,4		1,4
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	2232,9	90,8 (2460)	
		дневно	10,6		
		у једном сату	1,5		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, пре свега лекара била највећа, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника са 10859 прегледа годишње, односно 52 прегледа дневно или 7 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника посматраног округа била је у служби здравствене заштите одраслих са по 2099 посета годишње, односно 10 посета дневно или 2 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013 и 16/2018), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 3. показују да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији Браничевског

округа на годишњем нивоу, у већини служби нешто нижа од дефинисаних норми (табела 3.).

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Браничевском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 889 становника ($167922/189=888,5$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Браничевског округа који су рад поменуте службе приказали на нивоу ПЗЗ (ДЗ Велико Градиште, ДЗ Голубац, ДЗ Жабари, ДЗ Жагубица, ДЗ Кучево, ДЗ Мало Црниће и ДЗ Пожаревац), у 2019. години посматран је укупан број остварених услуга.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2019. годину, службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Браничевског округа, оствариле су укупно 1.147.701 анализа (Заједничке опште лабораторијске услуге 103233, Опште хематолошке анализе крви 163954, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 53764, Биохемијске анализе у крви 6646, Биохемијске анализе у серуму 654479, Биохемијске анализе у урину 265682, Биохемијске анализе у фецесу 3058 и Микробиолошка анализа у области паразитологије 118), што представља извршење од 92,59% у односу на планиране вредности.

Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Петровац су приказане у табели која се односи на ниво секундарне здравствене заштите, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарни ниво.

Остварени обим лабораторијских услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Петровац износи 8,78 услуга.

У 2019. години на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, услуге лабораторије користило је укупно 78485 осигураника, што је за 4,58% мање у односу на претходну годину.

У оквиру служби Хитне медицинске помоћи на територији Браничевског округа у 2019. години, реализовано је укупно 96229 услуга, од којих су 43231 прегледи лекара (на терену 5665, први прегледи деце ради лечења 4946 и први прегледи одраслих ради лечења 32620) и 52998 дијагностичко терапијских услуга.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је већи за 2,75%; а дијагностичко терапијских услуга је већи за 1,06%.

На територији Браничевског округа у 2019. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 729994 километара (без медицинске пратње 499996 км и са медицинском пратњом 229998 км), што је за 17,9% мање у поређењу са претходном годином.

ЗАКЉУЧАК

1. Од укупног броја запослених радника на неодређено време, на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, на дан 31.12.2019. године, било је 80,28% здравствених радника и сарадника а 19,72% административних и техничких радника, што није у складу са Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, којим је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Браничевском округу на једног лекара примарне здравствене заштите долази око 889 становника.

3. У току 2019. године у просеку, сваки становник Браничевског округа имао је око 7,7 посета службама примарне здравствене заштите.

4. На нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, у току 2019. године, највећа оптерећеност лекара била је, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника, а највећа оптерећеност осталих медицинских радника у служби здравствене заштите одраслих.

5. На основу броја извршених лабораторијских услуга, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Браничевског округа, без ДЗ Петровац, у 2019. години, износи 8,78 лабораторијских услуга.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2019. години ($43231/167922 \cdot 1000 = 257,45$), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило 257 лица на 1000 становника, што је за 4,05% више у односу на претходну годину.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите.

- Унапређење активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота.

- Унапређење рада саветовалишта за хроничне болеснике.

- Унапређење услуга заштите менталног здравља.

- Унапређење квалитета рада и размене информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.

- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Аналізу сачинила:
др Цвија Стојановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В.Д. Директор
др Ана Јовановић